

Resultaten enquête 'windmolens en zonnevelden in ons buitengebied'

De gemeente Utrechtse Heuvelrug werkt met 15 andere gemeenten in de regio aan een Regionale Energie Strategie (RES). Samen onderzoeken we waar en hoe we het beste duurzame energie op kunnen wekken en maken we keuzes. Dit doen we in kleine stappen tot we in 2050 bijna geen CO₂ meer uitstoten.

De online enquête 'windmolens en zonnevelden in ons buitengebied' is onderdeel van de bredere aanpak om tot zoekgebieden voor duurzame energie te komen.

De gemeente vindt het belangrijk om de meningen van inwoners te kennen, en hier zo veel mogelijk rekening mee te kunnen houden. Daarom is deze online enquête uitgezet. Aan deze enquête hebben 462 respondenten meegedaan. De enquête bestond uit 11 inhoudelijke vragen en één vraag over op- of aanmerkingen. Er waren voornamelijk gesloten vragen, maar respondenten konden zelf een antwoord invullen als zij kozen voor de optie 'anders'. De uitkomsten worden per vraag toegelicht.

Achtergrond: ontstaan van de Regionale Energie Strategie

In 2016 heeft de Nederlandse Overheid het VN-Klimaatakkoord in Parijs ondertekend. Met als doel de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2 graden Celsius. Nederland heeft deze afspraak vertaald naar de Klimaatwet. In deze wet is vastgelegd dat wij in 2030 49% CO₂-reductie ten opzichte van 1990 hebben bereikt. Om de doelen uit de Klimaatwet te bereiken, is er een Nationaal Klimaatakkoord opgesteld. In dit akkoord staan meer dan 600 afspraken om de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan.

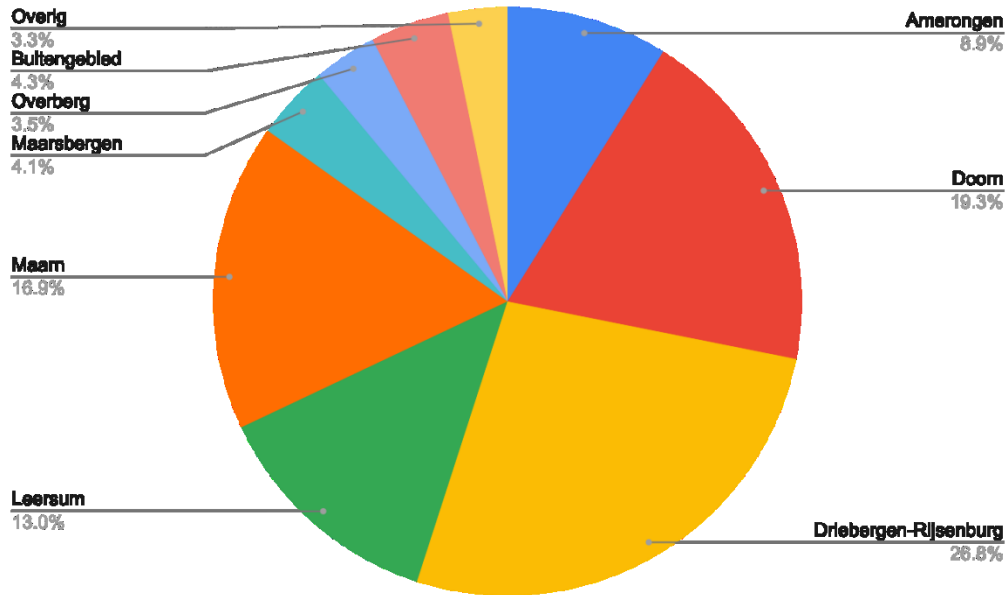
Eén van die afspraken is dat Nederland wordt opgedeeld in 30 energieregio's. Binnen iedere energieregio wordt onderzocht waar en hoe het best duurzame elektriciteit op land (uit wind en zon) opgewekt kan worden. En welke duurzame warmtebronnen te gebruiken zijn voor het verwarmen van wijken en gebouwen. Binnen elke energieregio werken inwoners, bedrijven en overheden samen om te bepalen welke keuzes zij maken. Die keuzes worden vastgelegd in een Regionale Energiestrategie (RES).

Kaders

De gemeente wil klimaatneutraal zijn in 2050. Een aantal kaders zijn al vastgesteld door de gemeenteraad. Zo heeft de gemeenteraad al besloten dat er ruimte komt in de gemeente voor windmolens en zonnevelden. Want alleen energiebesparing en zonnepanelen op daken is niet voldoende om de ambitie te halen. Dit is ook de reden dat er in de enquête geen vraag was opgenomen, of men vóór of tegen windmolens en/of zonnevelden is. Zo'n vraag zou ten onrechte het idee wekken dat hier nog geen beslissing over genomen is. Een aantal respondenten geeft aan de enquête sturend te vinden omdat zij er niet in aan kunnen geven helemaal geen windmolens en/of zonnevelden te wensen. Deze opmerkingen worden gemaakt via de optie 'anders'. Deze groep schatten wij in op 15-20% van de respondenten.

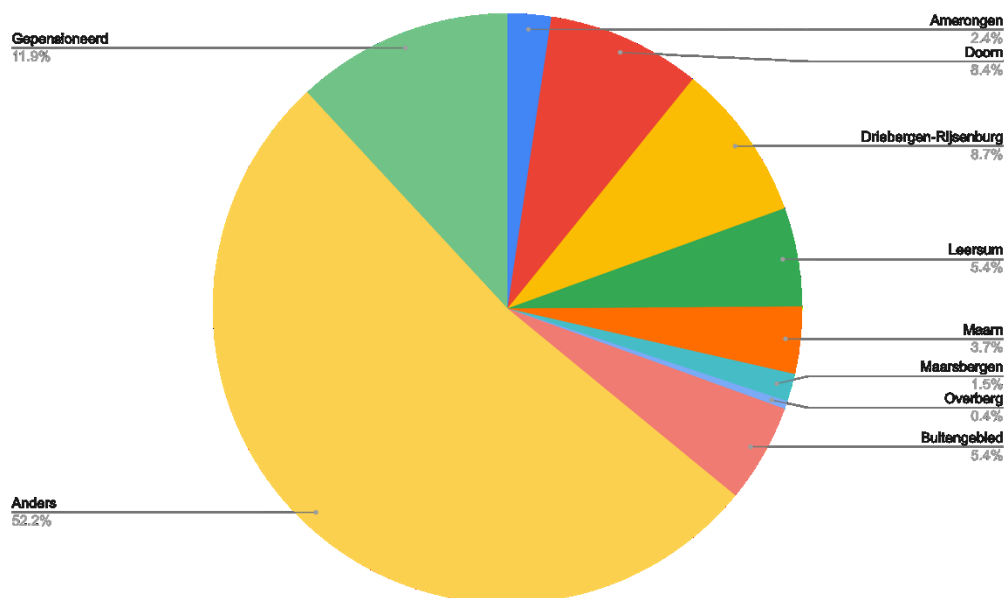
1. Achtergrond respondenten

Vraag 1: Waar woont u?

De meeste respondenten zijn woonachtig in respectievelijk Driebergen-Rijsenburg en Doorn. Dit zijn ook de grootste woonkernen uit de gemeente.

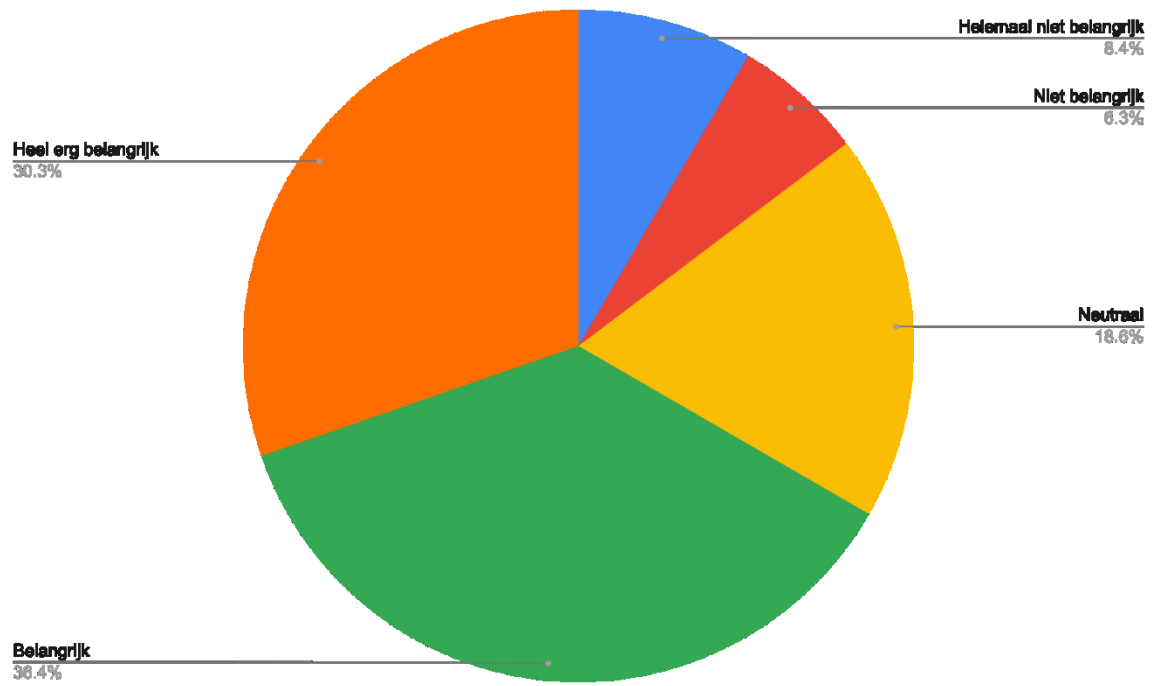
Vraag 2: Waar werkt u?

De meeste respondenten werken niet binnen de gemeentegrenzen. Uit de antwoorden bleek dat het merendeel hiervan wel binnen de provinciegrenzen werkt.

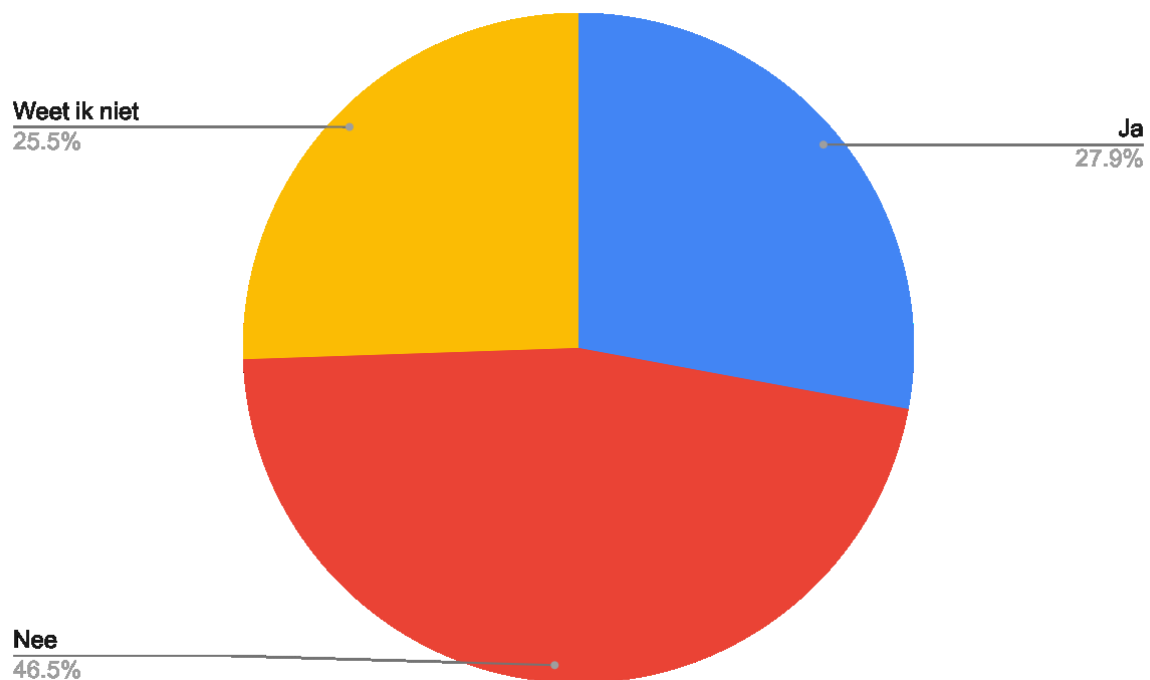
2. Algemene visies op duurzame energie

Vraag 3: Vindt u het belangrijk dat er in de gemeente duurzame energie wordt opgewerkt?

Ruim 66% van de respondenten vindt het belangrijk of zelfs heel erg belangrijk dat er in de gemeente duurzame energie wordt opgewerkt. Dit is een belangrijk inzicht en is ook positief voor het draagvlak van de RES. Ongeveer 15% vindt het niet of helemaal niet belangrijk, terwijl de rest (18,6%) neutraal is.

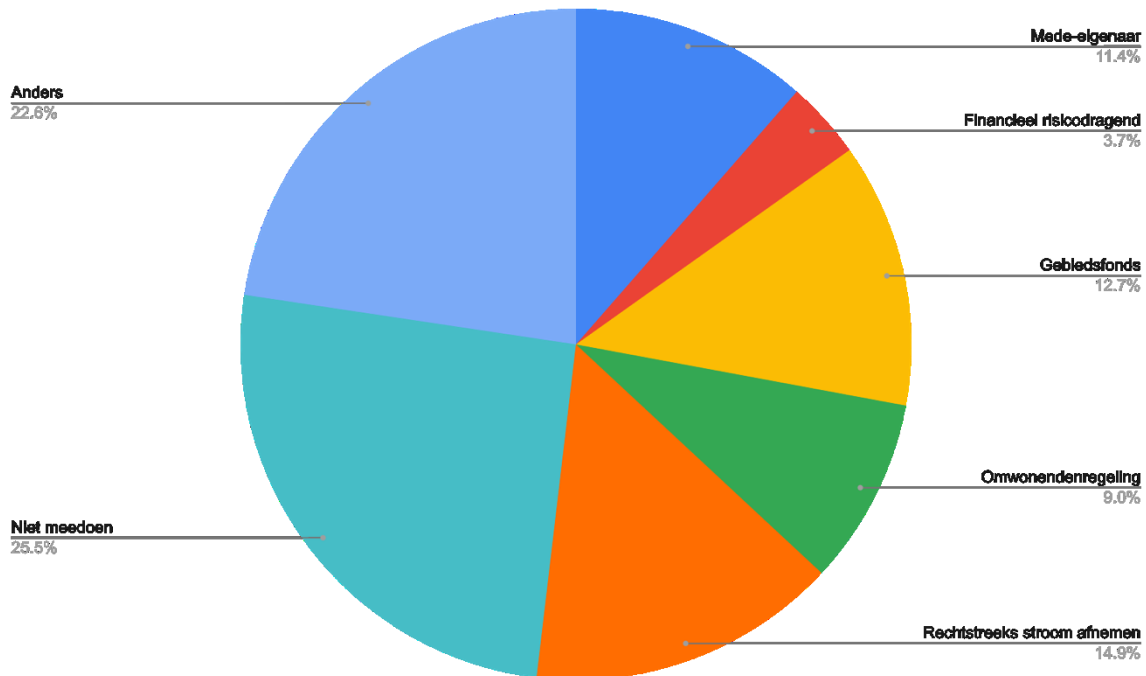
Vraag 4: Wilt u een bijdrage leveren aan het opwekken van duurzame energie door te investeren in een zonneveld of windpark?

Bijna de helft van de respondenten (46,5%) geeft aan niet te willen investeren in een zonneveld of windpark. De andere helft is ongeveer gelijk verdeeld over "ja" (27,9%) en "weet ik niet" (25,5%).

Een verklaring voor het hoge percentage dat niet open staat voor een investering is dat inwoners vinden dat een dergelijke investering vanuit een publieke of private partij moet komen. Ook kan het zijn dat huishoudens liever op kleine schaal hun duurzame energie opwekken, e.g. door middel van zonnepanelen op het dak. Ook is er een deel van de respondenten dat helemaal geen windmolens of zonnevelden willen, en hier dus ook niet in willen investeren.

Vraag 5: De gemeente streeft ernaar dat de inkomsten uit het opwekken van duurzame energie voor tenminste 50% ten goede komt aan inwoners zelf. Wat heeft uw voorkeur?

De stellingen waaruit de respondenten konden kiezen luiden als volgt:

- Ik zou graag persoonlijk mede-eigenaar van een windmolen of zonneveld worden. Bijvoorbeeld door een bedrag te investeren en daar rendement op te ontvangen. Dit gebeurt via een vereniging of coöperatie.
- Ik zou financieel risicodragend willen deelnemen aan een project. Bijvoorbeeld door aandelen, certificaten of obligaties.
- Ik kies voor een gebiedsfonds. Een bepaald percentage van de winst van het zonneveld of de windmolen komt in dit gebiedsfonds. Inwoners in de omgeving van het zonneveld besluiten met elkaar voor welke verbetering van de woon/leefomgeving het geld wordt ingezet. Zo houden we onze dorpen vitaal.
- Ik kies voor een 'omwonendenregeling'. Direct omwonenden van het project ontvangen voordeel. Bijvoorbeeld in de vorm van verduurzaming van hun woning of korting op groene stroom.
- Ik wil graag rechtstreeks stroom afnemen van de windmolen of het zonneveld in mijn omgeving (bijvoorbeeld via een energiecoöperatie). Voor een vergelijkbaar tarief als bij een commerciële energieleverancier. Hiermee steun ik het opwekken van lokale duurzame energie. Ik hoef dan zelf niet te investeren.

- Ik wil niet meedoen.
- Anders, namelijk:

De meningen zijn erg verdeeld over deze vraag. Een kwart geeft aan niet mee te willen doen (25,5%). Ruim 22% gaf aan een andere mening te hebben. Het merendeel hiervan gaf aan dat ze wel positief zijn jegens klimaatneutraal worden, maar het niet eens waren met de geboden opties. Terugkerende meningen waren:

- Stimuleren van zonnepanelen op daken van gebouwen en huizen en tegelijkertijd ook deze gebouwen en huizen energiezuiniger maken.

“Graag gebruik maken en stimuleren van gebruik bestaande daken, overkappingen met PV-panelen op parkeerplaatsen, etc. Landbouwgrond of natuur opofferen voor PV-velden is echt absurd met zoveel ongebruikt dakvlak! Daarnaast graag stimuleren om zelf energie op te wekken.”

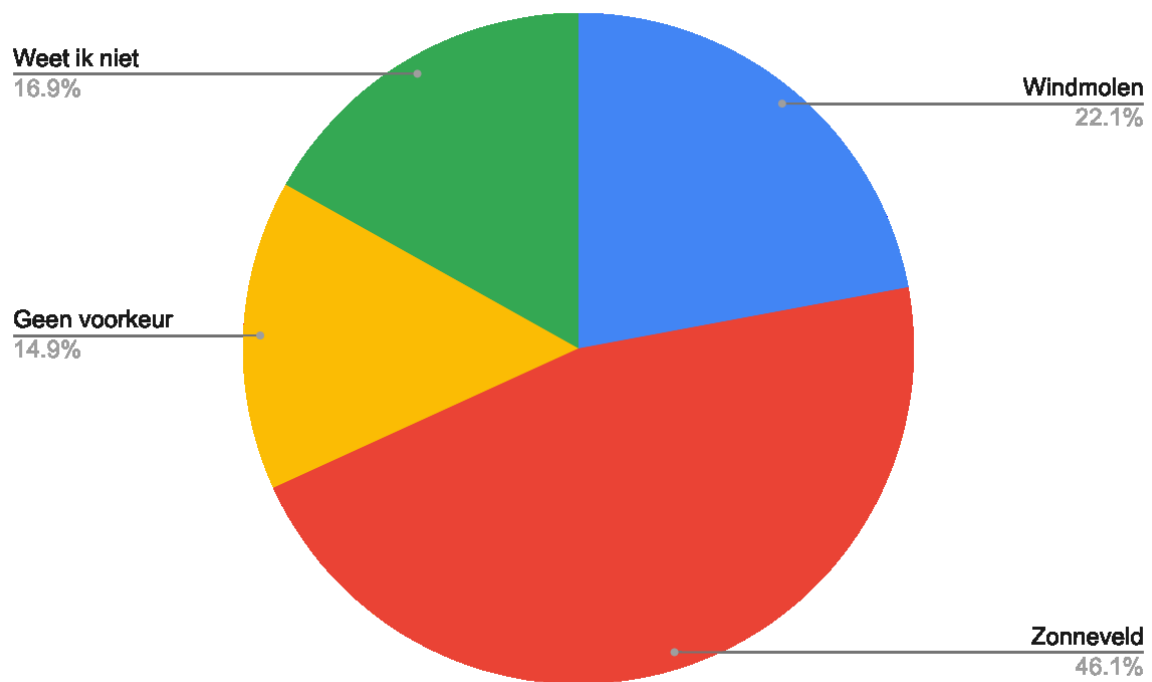
- Geen windparken en zonnevelden in de regio maar elders duurzame energie inkopen.

“Investeer in windenergie op geschikte plaatsen: de IJsselmeerpolders, de Maasvlakte en op zee. Investeer in zonne-energie op daken van grote gebouwen zoals stallen, fabrieken, hallen en loodsen, en niet op de grond!”

- Inzetten op kernenergie.

“Investeren in een kleine kerncentrale, ze zijn inmiddels veilig genoeg met zeer weinig restafval.”

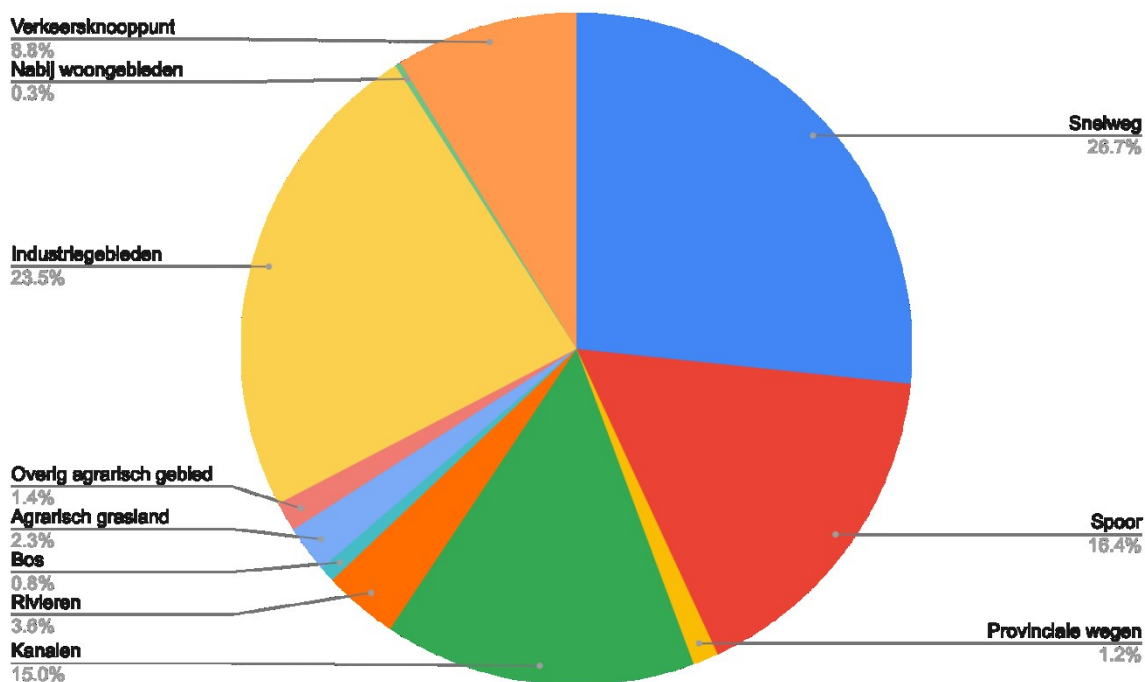
Vraag 6: Als u moet kiezen, zou dan een windmolen of een zonneveld bij u in de gemeente mogen worden geplaatst?

De meeste respondenten (46,1%) geven de voorkeur aan een zonneveld. Windmolens hebben de voorkeur van 22,1% van de respondenten. De groep die het niet weet is relatief klein (16,9%) en de groep die geen voorkeur heeft is nog kleiner (14,9%). Een aantal respondenten gaf later in de enquête aan dat zowel windmolens als zonnevelden niet hun voorkeur genieten.

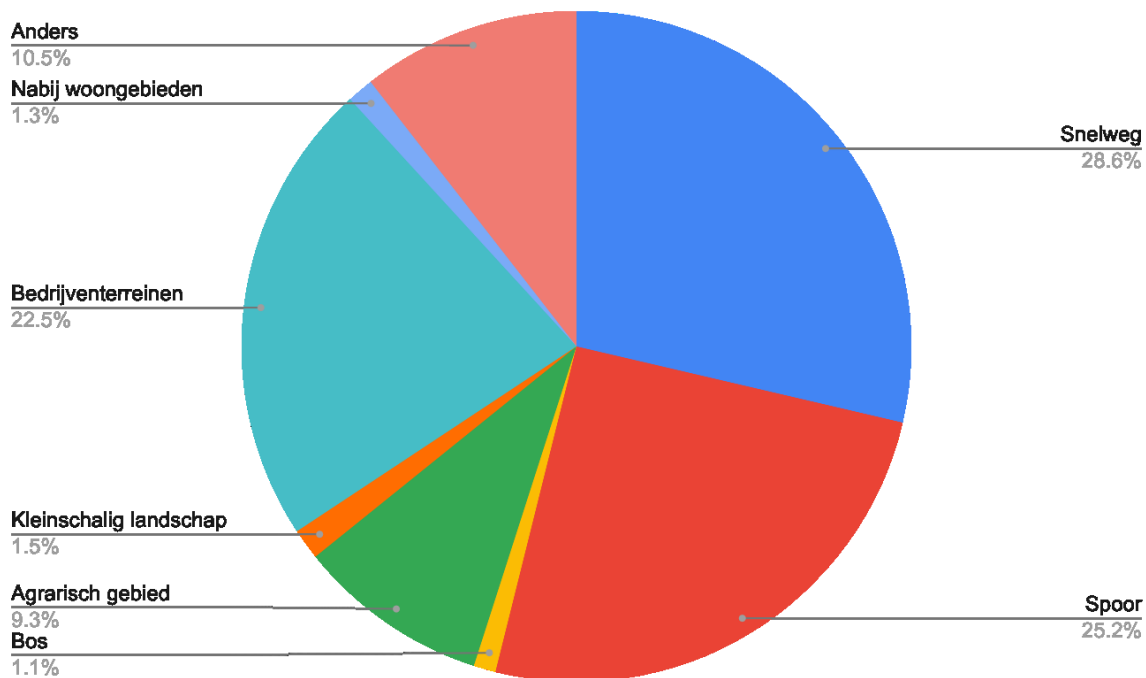
3. Locatiekeuzes

Vraag 7: Welke van de onderstaande locaties vindt u het meest geschikt voor het plaatsen van windmolens? Deze vraag gaat over de regio en dus niet alleen over de gemeente. Maximaal 3 antwoorden.

Voor wat betreft de locatie van windmolens gaat de voorkeur respectievelijk uit naar langs een snelweg (26,7%), op industriegebieden en bedrijventerreinen (23,5) en langs het spoor (16,4%). Anderzijds gaat de minste voorkeur uit naar nabij woongebieden (0,3%), in het bos (0,8%), langs provinciale wegen (1,2%) en in agrarisch gebied (1,4%) en grasland (2,3%). Over het algemeen kan dus gesteld worden dat de voorkeur uitgaat naar het buitengebied waar reeds infrastructuur gebouwd is.

Vraag 8: Er gaan meer zonnevelden komen in de gemeente Utrechtse Heuvelrug en in de regio. Welke plekken vindt u daarvoor het meest geschikt? Maximaal 3 antwoorden.

De locatie van zonnevelden geniet grofweg dezelfde voorkeur als die van windmolens, met 28,6% langs de snelweg, 25,2% langs het spoor en 22,5% op bedrijventerreinen en industriegebieden. Ruim 10% van de respondenten heeft een andere voorkeur. Het merendeel hiervan gaf aan dat ze wel positief zijn jegens duurzame energie opwekken middels zonnepanelen, maar niet middels zonneparken op de genoemde plekken. De voorkeur gaat uit naar zonnepanelen op daken van huizen en gebouwen. Daar wordt het landschap namelijk niet aangetast.

“Op daken (woningen maar zeker ook bedrijfspanden met vaak grote, platte daken), op overkapping van parkeerplaatsen, op geluidswallen/overkappingen langs de snelweg, etc. Niet op landbouw/natuurgrond.”

In het bos (1,1%), nabij woongebieden (1,3%) en in kleinschalig landschap (1,5%) geniet de minste voorkeur.

4. Belangen bij duurzame energie

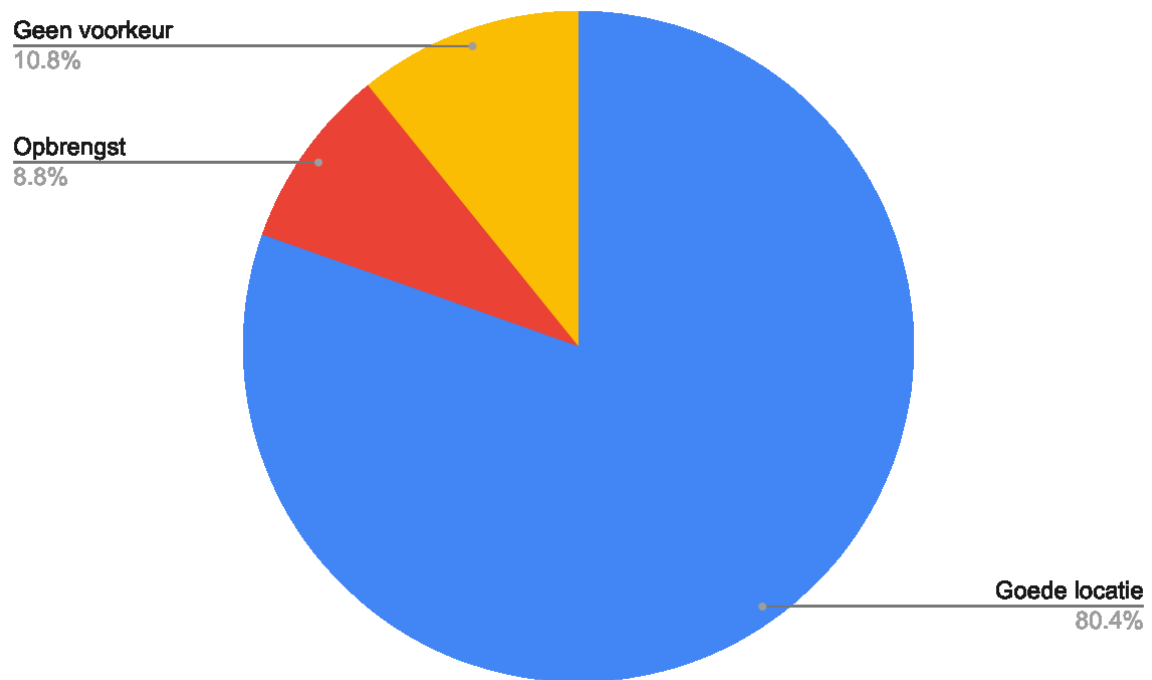
Vraag 9: Zet onderstaande eisen/voorwaarden in een volgorde van 1 tot 10. Waarbij 1 de volgens u belangrijkste eis/waarde is en 10 de minst belangrijke.

Voor deze vraag werden de respondenten gevraagd een aantal stellingen te beoordelen op hoe belangrijk ze zijn. De uitkomst van respectievelijk meest belangrijk naar minst belangrijk is als volgt gecategoriseerd:

1. De natuur mag niet negatief beïnvloed worden.
2. Een zorgvuldige betrokkenheid van omwonenden bij de planvorming.
3. Het woongenot van omwonenden.
4. De cultuurhistorische waarde van een gebied.
5. De recreatieve waarde van een gebied.
6. Zo min mogelijk zicht op het zonneveld.
7. De inwoners van de gemeente Utrechtse Heuvelrug moeten voor meer dan 50% van de financiële opbrengsten van het zonneveld kunnen profiteren.
8. De agrarische waarde van een gebied.
9. Het zonneveld wordt zoveel mogelijk gecombineerd met andere functies.
10. Een zo hoog mogelijke productie van duurzame energie.

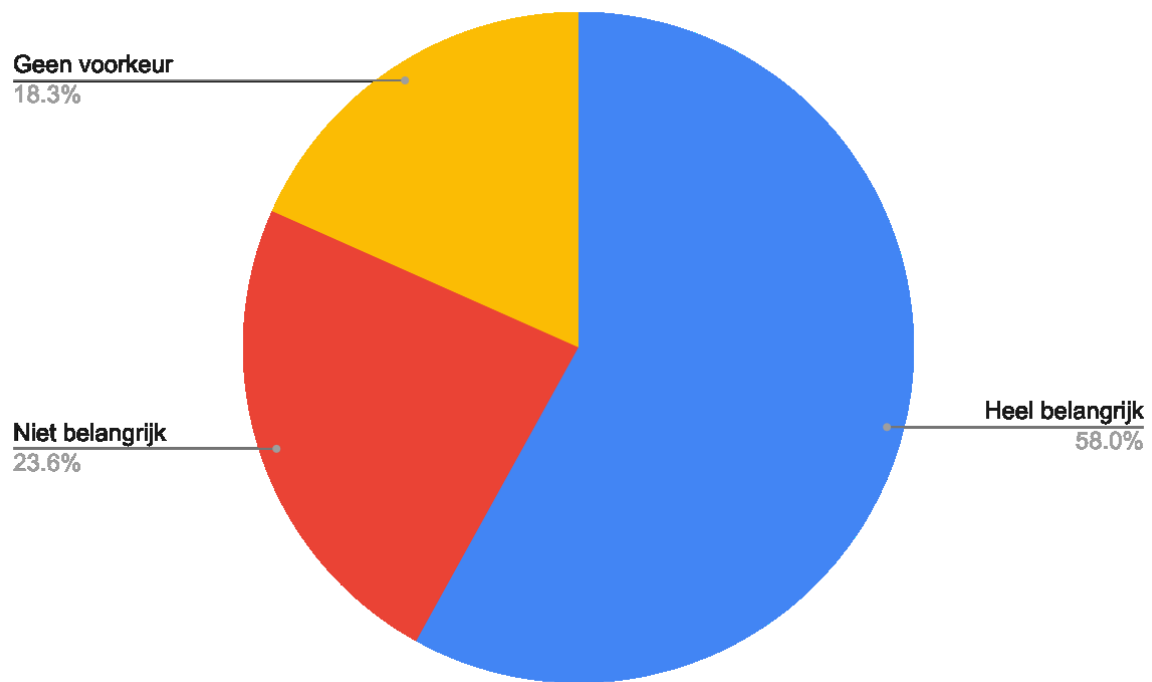
Uit deze vraag blijkt opnieuw dat respondenten niet willen dat het landschap en de biodiversiteit wordt aangetast. Daarnaast vindt men het ook belangrijk dat ze betrokken worden in het planproces en dat hun woongenot niet afneemt. Een zo hoog mogelijke productie van duurzame energie wordt over het algemeen als minst belangrijk gezien.

Vraag 10: Als de gemeente een goede inpassing heel belangrijk vindt, zijn er mogelijk minder geschikte locaties voor zonnevelden. Wat vindt u belangrijk?

Ruim 80% geeft aan dat ze een goede locatie belangrijker vinden dan de opbrengst (8,8%). Dit bleek ook uit de antwoorden van vraag 9. Een kleine groep heeft geen voorkeur (10,8%).

Vraag 11: Hoe belangrijk vindt u aandacht voor innovatie in de regio?

Meer dan de helft (58%) vindt het belangrijk dat er aandacht is voor innovatie in de regio. Het kan dus interessant zijn om meer in te zetten op innovatieve duurzame technologieën buiten de reeds gevestigde technologieën als zonnevelden en windparken.

Overigens vindt 23,6% het niet belangrijk en heeft 18,3% geen voorkeur.

5. Op- en aanmerkingen

Vraag 12: Heeft u verder nog vragen, op- of aanmerkingen?

212 respondenten (46%) hadden op- of aanmerkingen. Onderstaande kwesties werden veel genoemd.

- Windparken en zonnevelden mogen absoluut niet het landschap van de Utrechtse Heuvelrug verpesten.
- De biodiversiteit mag niet lijden onder windparken en zonnevelden.
- De gemeente moet inzetten op zonnepanelen op daken.
- De gemeente moet transparant zijn over plannen maar ook berekeningen, zowel de kosten maar ook hoeveel kWh er wordt opgewekt.

Het intact houden van het landschap en de biodiversiteit en het inzetten op zonnepanelen op daken van huizen en gebouwen zijn terugkerende punten. Dit zijn dus belangrijke inzichten voor de gemeente. Daarnaast gaven respondenten ook aan dat ze het belangrijk vinden om betrokken te blijven bij het proces. Dit geldt voor zowel de concrete plannen als de achterliggende motivatie en berekeningen.

De vragen die de respondenten hadden kunnen als volgt worden samengevat:

- Waarom ligt de focus op wind- en zonne-energie? Is kernenergie geen optie?
- Waarom moeten we überhaupt energie opwekken binnen de gemeente, dit is toch een zaak die landelijk geregeld moet worden?
- Als we van het gas af moeten, hoe gaan we onze huizen dan verwarmen?
- Waarom moeten er per se zonnevelden komen? Is het niet genoeg om zonnepanelen te installeren op daken?
- Waait het wel hard genoeg op de Heuvelrug om windparken rendabel te maken?
- Hoe zit het met de opslag van elektriciteit?
- Hoe zit het met het energiezuinig maken van huizen en gebouwen?
- Wie gaat dit allemaal betalen?